

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЈОВАН ДУЧИЋ
1871 - 1943

Каталог изложбе

Нови Сад, 1996

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Каталози изложби

6

Аутори каталога и изложбе
Жељко Вучковић и Ирена Капичић

ПРЕДГОВОР

Поводом 125 година од рођења Јована Дучића у Библиотеци Матице српске приређена је изложба о његовом животу и књижевном стваралаштву. Изложба је припремљена на основу збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске.

У песниковој биографији споран је већ први податак, година рођења. Проучаваоци се разликују у својим проценама, па се најчешће помињу 1871. и 1872, али и 1869, 1875, 1876. и још неке године. Према *Лексикону њисаца* Матице српске датум рођења Јована Дучића је 17. фебруар 1871. године. Дучић је рођен у Требињу, "врту Херцеговине", а свог завичаја и његових људи увек се сећао са поносом и захвалношћу: "Велики брег Леутар који се диже изнад мог родног Требиња, као модро платно између неба и земље, носи илирско или грчко име по речи елефтерија, што значи слобода. Са овог се брега види на ведром дану, преко мора које је у близини, обала Италије. Тај велики видокруг није био без утицаја на мој завичај и његове људе."

По завршеној основној школи Дучић из Требиња одлази у Мостар, где учи трогодишњу трговачку школу. Године 1893. завршава Учитељску школу у Сомбору. У овом граду, у листу *Голуб*, 1886. године објавиће и своју прву песму *Самохрана мајка*. Узор младом поети је Војислав Илић, његова "спољна господственост" и "отменост тона и манира".

Од 1893. до 1894. Дучић је учитељ у Бијељини, одакле је протеран као истакнути национални активиста. Прелази у манастирску школу у Житомислићу, код Мостара. Почетком

1896. у Летопису Матице српске објављује *Јесење елегије*. Исте године, са Алексом Шантићем и Светозаром Ђоровићем, оснива у Мостару књижевни лист *Зора*. Много доцније, сећаће се мостарских дана као времена у коме је, са својим пријатељима, сан о животу стављао изнад живота, верујући да изван идеала не постоји ни друга лепота ни друга стварност. У издању *Зоре* објавиће и своју прву књигу, *Пјесме*, 1901. године.

Дучићу су, међутим, неопходни нови видокрузи. Одлази у Женеву, где од 1899. до 1906. студира књижевност и филозофију. По повратку са студија започиње дипломатску каријеру. Дучић је ушао у дипломатију, у службу која му је била идеал, као образован и амбициозан човек и већ афирмисан песник. Од писара у Министарству иностраних дела напредовао је до секретара, саветника, генералног конзула, отправника послова, посланика, до амбасадора, првог са тим звањем у Југославији. У преко тридесет година дугој каријери по светским престоницама - Софији, Риму, Атини, Мадриду, поново Атини, Женеви, Каиру, Будимпешти, поново у Риму, Букурешту и на крају опет у Мадриду - срео се и разговарао са многим владарима и државницима, али и писцима и уметницима. Осврћући се на свој животни пут сам Дучић је рекао: "Не смем ни да се сетим шта сам све видео, доживео, сазнао, прихватио или одбацио за толико времена вечног неспокојства и вечитог трагања за новим."

Августа 1941. године Дучић прелази у САД, где живи код свог рођака Михаила Дучића у граду Гери (Индијана), где и умире 7. априла 1943.

Дучић је уобличио свој књижевни опус у ауторски строго редигованим *Сабраним делима* објављеним између 1929. и 1932. године, којима се придружује и *Лирика* објављена у Питсбургу на сам дан песникове смрти. Значајни су и занимљиви и његови публицистички списи објављени најпре у САД, као и монографија о грофу Сави Владиславићу, Дучићевом далеком претку.

Дучић је изузетна појава у српској књижевности и култури. Првенствено лирски песник, он је лиричар и у путописима и есејима, у којима се поетско осећање живота преплиће са искуствима критичког духа. Дучић је вазда тежио проширивању поетских и културних видика средине и земље из које је потекао, негујући култ форме и стално тежећи ка сажетости и савршенству поетског исказа. Умна и несуревњива Исидора Секулић већ 1929. године записала је речи које су потврђене искуствима неколиких генерација: "Дучићеве се песме знају напамет у прегрштима; оне су, што поезија највише може, ушле не само у наш унутрашњи, него и у наш свакодневни живот".

Изложба је отворена од 3. до 30. јуна 1996. године у витринама испред Свечане сале Матице српске.

О ЈОВАНУ ДУЧИЋУ

Ваше дело је постојало својина једног народа; вашим именом се заклињу поколења. Али, кад би нешто било могуће да једном буде заборављено ваше име и изгубљено ваше дело тврдо верујем да би младићи и девојке тих далеких нараштаја хитијући да изразе оно што је најлепше у њима од бола и љубави, проговорили језиком ваше поезије, нашли исте, ваше, речи и усклике. То је судбина великих песника...

Иво Андрић

Пошао је на пут своје каријере из Требиња, сиромашак, да би, не жалећи труда али и не зазирући ни од каквог моралног компромиса, као песник и као дипломата доживео највеће почаси, дошао до великих положаја и великих прихода. Несимпатичан, као човек, себичан, амбициозан, бескарактеран, неинтелигентан, скоројевић и сноб... али је био не само један од најбољих версификатора - виртуоза у периоду 1900-1914, него и - свим мојим теоријама о моралном смислу поезије ујркос - много пута у свом обилном песничком делу прави песник...

Марко Ристић

Јован Дучић подсећа на оног митског краља Мидаса који је био уклеп да превара у зло све чега се допакне. Његов став у живоју био је у толикој мери естетски да је, излазећи из његових руку блистао сваки стих, свака песма, свака тема. Њега су духови и ствари занимали само под видом лепоте. Његове песме све су веома лепе него карактеристичне, и лепе су све на исти начин.

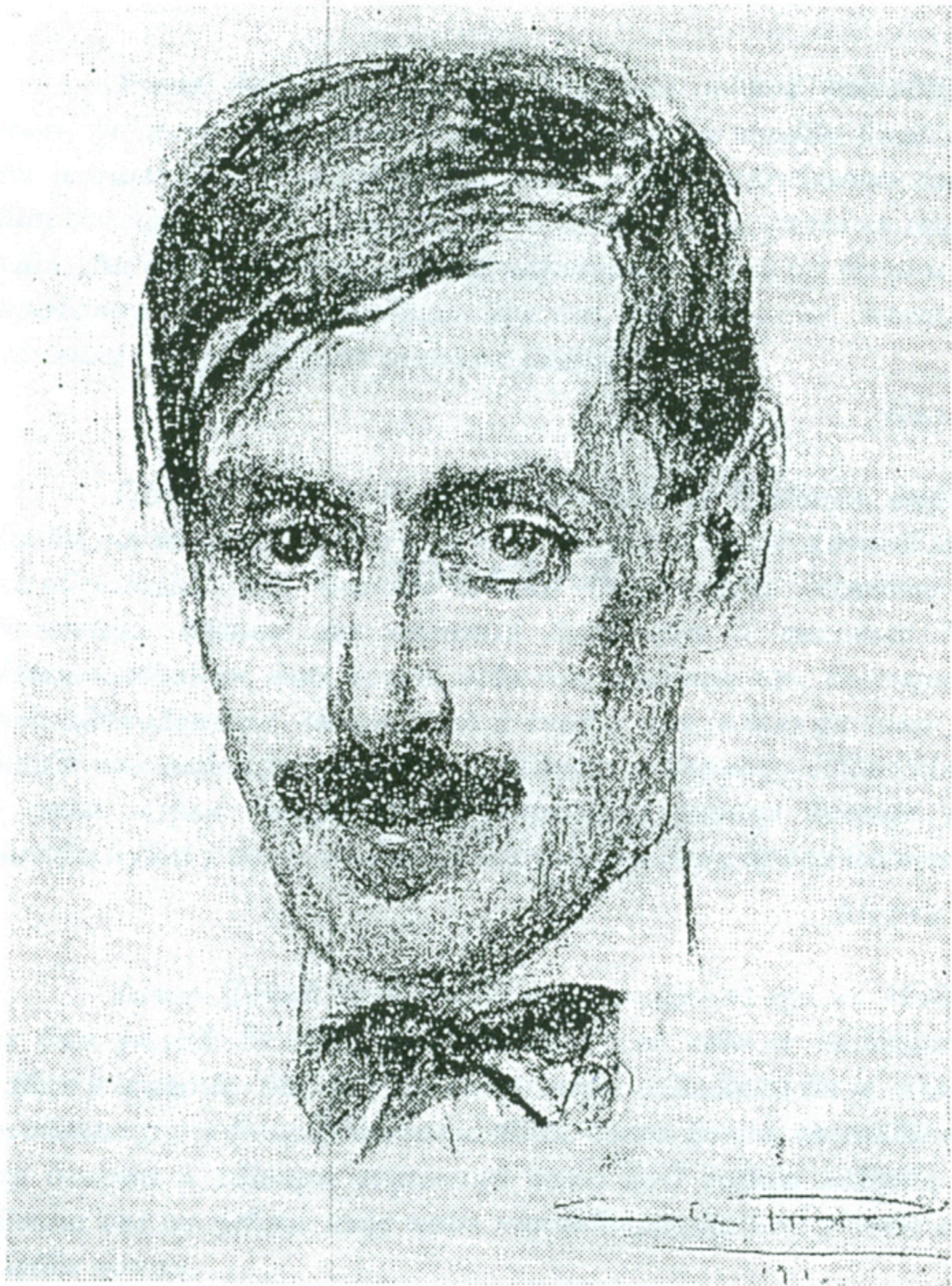
Перо Слијерчевић

Након Дучића одиста не треба бити Дучић. Оно, међушим, што треба покушати, то је поновно испицање неопходности песничког подвига и тежње ка савршенству.

Иван Небришорац

КАТАЛОГ

Книга издана в Москве в 1953 году
Издательство «Мир» Москва

Johann Lyra

ДЕЛА ЈОВАНА ДУЧИЋА

1. Самохрана мајка. - Голуб, Сомбор, 1886, год. VIII, бр. 1
Прва објављена песма Јована Дучића.
2. Пјесме. - Мостар : Зора, 1901.
3. Песме. - Београд : Српска књижевна задруга, 1908.

113 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 113

ПЕСМЕ

МАТИЦА СРПСКА

ЈОВАН ДУЧИЋ

БЕОГРАД, 1908.

Нова Штампарија „Давидовић“. — Љуб. М. Давидовића.

4. Сабрана дела : књига прва. - Београд : Народна просвета [1929]
5. Песме, путописи, есеји / избор и предговор Борислав Михајловић. - Нови Сад : Матица српска; Београд : Српска књижевна задруга, 1957.

6. Песме / приредио Живорад Стојковић. - Београд : Просвета, 1975.
7. Слутње у самоћи : одабране песме / приредио Милорад Феликс. - Букурешт : Критерион, 1978.
8. Песме / избор и предговор Зоран Гавриловић. - Београд : Рад, 1979.
9. Песме / изабрао и приредио Бошко Петровић. - Нови Сад : Матица српска, 1984.
10. Песме / избор и предговор Зоран Гавриловић. - Београд : Рад, 1988.
11. Песме / приредили Меша Селимовић и Живорад Стојковић. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1989. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 1)
12. Градови и химере: путописи; Стаза поред пута: есеји и чланци. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1989. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 2)
13. Благо цара Радована: књига о судбини; Јутра са Леутара: мисли о човеку. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1989. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 3)
14. Моји сапутници: књижевна обличја; Прикази и белешке; Чланци. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1989. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 4)
15. Гроф Сава Владиславић: један Србин дипломат на двору Петра Великог и Катарине I. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1989. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 5)
16. О Јовану Дучићу 1900-1989 / приредио Ж. Стојковић. - Београд [итд] : БИГЗ [итд], 1990. - (Сабрана дела Јована Дучића; књ. 6)
17. Дипломатски списи / приредио, предговор и коментар написао Миладин Милошевић. - Београд : Просвета, 1991.
18. Верујем у бога и српство. - Београд : Графо-Нин, 1991.

19. Пет кругова / приредио Иван Негришорац. - Нови Сад : Нови Орфеј, 1993.
20. Истине / приредио Радомир Батуран. - Београд : Научна књига : Институт за књижевност и уметност, 1994.
21. На међи истине и тајне / приредио Ненад Кебара. - Крагујевац : Кантакузин, 1995.
22. О жени / приређивач и уредник Вера Албуљ. - Београд : Ж. Албуљ, 1995.
23. Јутра са Леутара: речи о човеку. - Београд : Ars Libri, 1995.

ЛИТЕРАТУРА

24. Јован Дучић, Пјесме / Јован Скерлић. - Летопис Матице српске, Нови Сад, 1901, књ. 6, стр. 77-86
25. Антологија новије српске лирике / Богдан Поповић. - Загреб : Матица хрватска, 1911.
26. Јован Дучић. - Лица и маске / Велибор Глигорић. - Београд, 1927. - стр. 19-26
27. Јован Дучић. - Осам песника / Миодраг Павловић. - Београд : Просвета, 1964. - стр. 7-53
28. Јован Дучић / Коста Ст. Павловић. - Милано, 1967.
29. Одговор Кости Ст. Павловићу на књигу "Јован Дучић" / Зоран Св. Томић. - Париз, 1974.
30. Парнаска визија Јована Дучића. - Писци и време I / Вук Филиповић. - Приштина : Јединство, 1981. - стр. 134-166
31. Поетско дјело Јована Дучића. - Писци, мишљења и разговори / Меша Селимовић. - Београд : Слобода, 1981. - стр. 195-203
32. Истина о Дучићу / Радован Поповић. - Београд : Књижевне новине, 1982.

33. "Тајна" позног Дучића / Никола Кољевић. - Зборник Матице српске за књижевност и језик, Нови Сад, 1985, књ. XXXIII/2
34. Јован Дучић : књижевно дело / Славко Леовац. - Сарајево : Свјетлост, 1985.
35. Јединство бића - основна тема Дучићеве поезије. - Поезија и онтологија / Милосав Шутић. - Београд : "Вук Караџић", 1985, стр. 135-191
36. Јован Дучић, Милан Ракић и симболизам. - Српски писци / Владимир Јовичић. - Београд : Просвета, 1985, стр. 208-227
37. Раскршћа и путови Јована Дучића. - Ријеч и свијет / Енес Дураковић. - Сарајево : Свјетлост, 1988, стр. 61-99
38. Јован Дучић у знаку Ероса / Слободан Витановић. - Београд : "Филип Вишњић", 1990.
39. Јован Дучић. - 100 најзнаменитијих Срба / Славко Леовац. - Београд : Принцип : Нови Сад : Ш-Јупублик, 1993, стр. 449-455
40. Рани Дучић / Милош Милошевић. - Нови Сад : Светови ; Подгорица : Октоих, 1993.
41. Јован Дучић у знаку Аполона и Диониса / Слободан Витановић. - Београд : САНУ, 1994.

РУКОПИСИ И ПИСМА

42. Рукопис Дучићеве песме *У њролеће*
43. Писмо Милану Савићу, 10. октобар 1895. године
44. Писмо уредништву *Зоре*, 17. децембар 1899. године
45. Писмо Милану Савићу, 25. јануар 1899. године
46. Из писма Милану Савићу, 2. август 1899. године
47. Писмо Тихомиру Остојићу, 12. јун 1914. године

48. Дописница Алекси Шантићу, 18. октобар 1921. године

- 49. Допис Редакционог одбора Библиотеке савремених југословенских писаца, 30. март 1929. године
- 50. Писмо Милана Кашанина Јовану Дучићу, 28. децембар 1937. године
- 51. Писмо Слободана Јовановића Јовану Дучићу, 7. јануар 1938. године
- 52. Телеграм Одбору за споменик Светозару Милетићу, 1. октобар 1939. године

ФОТОГРАФИЈЕ

53. Портрет Јована Дучића из Учитељске школе у Сомбору 1893. године
54. Родна кућа Јована Дучића у Требињу, рад Бете Вукановић

55. Разгледнице Требиња
56. Дучићева мајка Јока
57. Дучићеви портрети из разних периода живота почевши од 1894. године
58. Дучић на школовању у Женеви

59. Дучић у радном кабинету
60. Јован Дучић и Милан Ракић 1929. године
61. Дучић као амбасадор
62. Дучић у Мадриду
63. Јован Дучић испред српског посланства у Риму
64. Јован Дучић у својој библиотеци
65. Јован Дучић у свом салону у Мадриду
66. Две карикатуре Јована Дучића према цртежима Владимира Жедринског и Пјера Крижанића
67. Дучић на разгледницама
68. Дучићев споменик "Херојима за ослобођење" у Требињу
69. Дучићев гроб крај манастира Св. Саве у Либертвилу

ПРИПОВЕТКЕ

Драги сестрице Бруно, како сам ова млада
црвена пошта криво ово:

Вашо дело је имало својим јошвић перо; ба-
штиним мислим се јаким ту јошвић перо.
Али, кад би нешто било милоуће др. јошвић
буче заборавао ваше име и изубавило ваше
дело, шта да будијем да би макар ти и рево-
ке тик се нешто наравно јошвић перо др.
аураде око што је кајлење у штама од бона
и аураде, и пројоборан јошвић перо ваше
и ревоје, како ми нешто, ваше, рево и
јошвић перо. То је судбина вама нешто
не. Од јошвић перо је вама вама ово.

Вама нешто перо

Ива Андрић

Посвета Ива Андрића Јовану Дучићу, на књизи Приповетке,
1940. године

ЈОВАН ДУЧИЋ

1871 - 1943

Издавач

Библиотека Матице српске

Нови Сад

Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори каталога

Жељко Вучковић и Ирена Капичић

Слог

Ерика Рутаји

Припрема

Тихомир Светличић

Тираж

100 примерака